

Panelsamtal om de nya asyländringarna

Panelsamtal hölls den 17 februari 2016 i Stockholm syfte att diskutera förslaget till en tillfällig lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. I panelen deltog Statssekreterare Lars Westerbratt som representant för förslaget och advokaterna Ignacio Vita och Per Stadig.

Statssekreterare Lars Westerbratt inledde samtalet med en beskrivning av den nuvarande flyktingsituationen i Sverige. Han pekade på en kraftig ökning av asylsökande i Sverige mellan sep-dec 2015. En rad insatser har genomförts från regeringens håll för att försöka hantera situationen. Under en period under hösten 2015 var det ca 8-10.000 asylsökanden som skulle tas om hand varje vecka. Migrationsverket klarade av att ordna boende och mat åt alla förutom en natt. Många kommuner tog dock inte ansvar och därför lade regeringen fram en proposition om att varje kommun ska åläggas att ta emot ett visst antal nyanlända.

Regeringen har nu lagt fram förslag till en tillfällig lag om begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Lagen ska gälla i 3 år och innebär att man under denna period endast ska utfärda tillfälliga uppehållstillstånd, med undantag för kvotflyktingar. Dessutom inför man en begränsad rätt till anhöriginvandring, skärpta försörjningskrav samt att grunden synnerligen/särskilt ömmande omständigheter ska ersättas med ett mer begränsat begrepp. De tillfälliga uppehållstillstånden som ges för en kortare period än 3 år ska förnyas varje år. Syftet med lagen är att minska antalet asylsökande och få de människor som skulle kommit till Sverige att söka sig till andra länder. Lars Westerbratt framhöll att detta är nödvändigt bland annat på grund av påfrestningar på skolväsendet och socialtjänsten.

Problemet med att många länder i EU inte vill ta ansvar för flyktingskrisen lyftes även upp av Lars Westerbratt samt de ansträngningar den svenska regeringen gjort för att få till en jämnare fördelning i EU.

Ignacio Vita tog vid och påpekade att man måste hitta en förklaring längre bak i tiden än ett år för de nya ändringarna, att det går att se en förändring i flyktingpolitiken sedan tiden för 9/11 när man började prata om människor som vi måste skydda oss mot. Ökade hatbrott och ökat våld mot asylboenden har varit effekter av detta. Många människor är just nu på flykt och behovet av att stärka asylsökandes rättigheter är nu större än någonsin. Detta är ett problem som EU måste hantera. Ignacio Vita menade att den föreslagna lagstiftningen är väldigt offensiv och drabbar de mest behövande, flyktingarna själva. Logiken i att andra länder ska ta ansvar genom att begränsa flyktingars rättigheter är ett synsätt på mänskliga rättigheter som är mycket farligt.

Förslaget till lag är tillfälligt men för människor som ska handläggas enligt den nya lagen blir effekterna förödande. Huvudregeln blir tillfälliga uppehållstillstånd som måste förnyas, om inte personen i fråga lyckas få ett arbete, då det tillfälliga tillståndet kan bli permanent. I dagsläget tar det ca 7-8 år för flyktingar.

Att få ett tillfälligt uppehållstillstånd skapar enorm osäkerhet för människor. Det blir svårt att få jobb och svårt att få boende. Man har dessutom ett försörjningskrav för att få permanent uppehållstillstånd samtidigt som det i princip är omöjligt att få ett bostadskontrakt på ett ettårigt uppehållstillstånd. Det blir alltså väldigt svårt för människor att kunna leva och stanna kvar i Sverige.

Ignacio Vita var väldigt kritisk till lagförslaget och lyfte fram barns rättigheter som ett exempel. Sverige är bundet av internationella konventioner och frågan är om Sverige kommer efterleva barnkonventionen med denna lag. Han ställde sig också frågande till om det är nödvändigt att göra allt som föreslås i lagstiftningen eller om det finns andra åtgärder som kan vidtas. Genom den föreslagna lagen kommer uppenbarligen Sveige bryta mot mänskliga rättigheter och internationella åtaganden. Ignacio Vita lyfte fram det problematiska i att hävda att man värnar asylrätten när man tvärtom urholkar den. Slutligen framhöll Ignacio Vita att asylsökande och deras ombud kommer behöva processa på internationell nivå om lagförslaget blir verklighet och att det blir intressant att se hur internationella aktörer kommer att se på saken.

Per Stadig fortsatte diskussionen och påpekade att om Turkiet, Jordanien och Libanon klarar av att ta emot miljontals människor så är det svårt att se varför inte Sverige skulle klara av 160.000 flyktingar. Angående förslaget var Stadigs största invändning att man urholkar vissa begrepp. Regeringen hänvisar exempelvis till den allmänna ordningen och nationella säkerheten, vilket enligt Stadig ska krävas betydligt mer än den situation med en ökad flyktinginvandring som rådde i höstas. Det ska krävas betydligt mer för att inskränka så grundläggande rättigheter med hänvisning till de kriterierna. Förslaget är även enligt Per Stadig väldigt slarvigt författat, med stora brister vad gäller både begrepp och val av åtgärder. Regeringen har föreslagit en lag som endast ska gälla i tre år men risken är självklart att den kan komma att förlängas och människor som påverkas även av en tillfällig lag kommer att påverkas i många år.

Stadigs förslag till regeringen är att man arbetar om förslaget och istället för att rikta förslaget mot asylsökande så riktar man det mot de egentliga tänkta mottagarna, Turkiet och EU. Med

det nya lagförslaget får de som är allra mest utsatta betala för en signalpolitik som riktar sig åt ett helt annat håll egentligen.